

Ogólnopolska Konferencja „Parki krajobrazowe w Polsce – 25 lat funkcjonowania”. Łódź, 26–28.06.2002 r.

W 2001 r. minęło 25 lat od utworzenia w Polsce pierwszych parków krajobrazowych. W 1976 r. powołano dwa parki: Suwalski i Wigierski. Dotychczasowy dynamiczny przestrzenny i ilościowy rozwój parków krajobrazowych sprawił, że przekroczony został nawet postulowany na początku lat 70, przez Państwową Radę Ochrony Przyrody oraz Zakład Ochrony Przyrody PAN, ich docelowy stan w Polsce. Obecnie istnieje ponad 120 tych obszarów chronionych. Obejmują one około 7% powierzchni kraju, stanowiąc ważne ogniwo systemu ochrony przyrody. Wiele obaw budzi jednak skuteczność wykonywania ochrony na ich terenach. Spopularyzowanie i udostępnienie społeczeństwu malowniczych pod względem krajobrazowym, cennych pod względem przyrodniczym i kulturowym obszarów kraju doprowadziło do zagrożenia ich walorów, przede wszystkim w wyniku presji urbanizacyjnej i nieracjonalnej koncentracji turystyki. Procesom tym nie przeciwdziała w dostatecznym stopniu obowiązujące prawo (Ustawa o ochronie przyrody, Ustawa o planowaniu przestrzennym i in.).

W dniach 26–28 czerwca odbyła się w Łodzi ogólnopolska konferencja pod hasłem „Parki krajobrazowe w Polsce – 25 lat funkcjonowania”. Jej organizatorem był Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego, przy współudziale zarządów Parków Krajobrazowych Polski Środkowej – P. K. Wzniesień Łódzkich, Zespołu Nadpilicznych P. K., Sieradzkich P. K., Bolimowskiego P. K. – oraz Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi. Honorowy patronat nad konferencją objęła prof. dr hab. Ewa Symonides – Główny Konserwator Przyrody.

Przedmiotem konferencji była próba podsumowania efektów ochrony środowiska przyrodniczego w parkach krajobrazowych – konfrontacji idei, która przyświecała ich powstawaniu, z jej realizacją – przez przedstawicieli nauki, zarządy parków, Ministerstwo Środowiska. Celem konferencji było określenie:

- głównych problemów funkcjonowania parków krajobrazowych w świetle wizji i koncepcji sprzed 25 lat,
- znaczenia parków krajobrazowych w ochronie rodzimego krajobrazu, badaniach naukowych, planowaniu przestrzennym, konserwatorskiej ochronie przyrody i zabytków, edukacji przyrodniczej i kształtowaniu świadomości ekologicznej, rozwoju turystyki itp.,
- perspektyw ochrony przyrody i krajobrazu w skali kraju i regionu w warunkach znowelizowanej ustawy o ochronie przyrody.

Program konferencji obejmował sesje referatowe i sesje terenowe. W bogatej pod względem treści i interesującej konferencji wzięło udział ponad 80 osób – głównie pracowników nauki związanych z projektowaniem

parków krajobrazowych i prowadzących na ich terenie badania oraz praktyków – przedstawicieli parków krajobrazowych z całego kraju.

Sesje referatowe odbywały się w Auli im. Jakuba Mowszowicza Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska UŁ. Zajęły one pierwszy dzień i przedpołudnie drugiego dnia konferencji. W imieniu organizatorów konferencję otworzył prof. dr hab. Józef K. Kurowski. Wprowadzenie do tematu obrad stanowiły wystąpienia: prof. dr hab. Ewy Symonides – Głównego Konserwatora Przyrody i Wiceministra Środowiska, prof. dr hab. Andrzeja Grzywacza – Przewodniczącego Państwowej Rady Ochrony Przyrody, prof. dr hab. Romualda Olaczka – Dyrektora Instytutu Ekologii i Ochrony Środowiska UŁ oraz dr Marii Baranowskiej-Janoty z Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej O/Kraków. Ogółem w czasie obrad wygłoszono 26 referatów i przedstawiono 14 posterów.

Po zakończeniu sesji referatowych uczestnicy konferencji dyskutowali o głównych problemach dotyczących funkcjonowania parków krajobrazowych w Polsce, a zwłaszcza o:

- strategii ochrony krajobrazu przyrodniczego i kulturowego z jednoczesnym udostępnieniem tych wartości dla celów turystycznych i in.,
- metodologii sporządzania planów ochrony,
- wdrażaniu do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ustaleń zawartych w planach ochrony parków krajobrazowych,
- projektach badawczych służących wypracowaniu zasad długotrwałego „wielofunkcyjnego działania” parku krajobrazowego.

Popołudniu drugiego dnia i w trzecim dniu konferencji odbyły się sesje terenowe, w czasie których uczestnicy konferencji zapoznali się z praktyczną realizacją zadań statutowych parku, na przykładach wybranych parków krajobrazowych Polski Środkowej. W czasie sesji w P. K. Wzniesień Łódzkich przedyskutowano problemy ochrony krajobrazu na granicy zurbanizowanego obszaru Łodzi i przy skrzyżowaniu planowanych autostrad A-1 i A-2. Sesja całonocna odbyła się na terenie Zespołu Nadpilicznych P. K. i poświęcona była różnorodnym aspektom funkcjonowania parków w dorzeczu Pilicy, posiadającym wybitne wartości przyrodnicze, krajobrazowe i historyczne. W Spale dyrektorzy Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi – Stanisław Kostka Wisiński i Jerzy Piątkowski zaprezentowali referat nt. problemów ochrony lasów.

Uczestnicy konferencji przygotowali projekt uchwały w związku z przygotowywaną obecnie nowelizacją ustawy o ochronie przyrody. W uchwale zwrócono uwagę m.in. na rosnące wciąż zagrożenia parków krajobrazowych, głównie ze strony zbyt zagęszczonej i często niekontrolowanej urbanizacji, zanieczyszczeń wód, powszechnego zjawiska zaśmiecania lasów i mokradeł, nadmiernej koncentracji turystyki oraz lokalizacji urządzeń technicznych dysharmonizujących z krajobrazem. Ograniczenie wyżej wymienionych zagrożeń jest głównym zadaniem zarządów parków, służb ochrony środowiska i samorządów lokalnych. Ustawodawca powinien pre-

czyjnie określić sposoby ochrony krajobrazu przyrodniczego i kulturowego na terenie parków krajobrazowych w Polsce. W przeciwnym wypadku, po kilkunastu latach, parki krajobrazowe niczym nie będą wyróżniać się z otaczających je obszarów nie objętych ochroną prawną.

Wymierny efekt konferencji stanowią materiały konferencyjne. Przed konferencją wydano przewodnik sesji terenowych „Parki krajobrazowe Polski Środkowej” (red. J. K. Kurowski), zawierający w pierwszej części ogólną charakterystykę dziedzictwa przyrody i kultury regionu łódzkiego, zaś w drugiej – opisy przyrodniczych i kulturowych obiektów odwiedzanych podczas sesji terenowych. Po konferencji ukazała się praca „Funkcjonowanie parków krajobrazowych w Polsce” (red. J. K. Kurowski i P. Witosławski) zawierająca teksty wystąpień zaprezentowanych w czasie obrad.

Piotr Witosławski, Hieronim Andrzejewski